

POMOC NAUKOWA W STUDIACH GOSPODARKI MORSKIEJ

Z chwilą, gdy w miejsce dyletantyzmu w naszym życiu gospodarczo-społecznym zaczynają coraz bardziej przenikać hasła i tendencje specjalizacji zawodowej, baczna uwaga należy zwrócić na odcinek morski polskiego życia zbiorowego oraz wszelkie związane z nim kwestie.

Dziedzina ta wymaga specjalnej pieczołowitości i umięjętnego rozwijania, by z jednej strony nie zagubić istniejącego entuzjazmu, z drugiej zaś skierować go na bardziej właściwe tory. W ustosunkowaniu się bowiem młodzieży do spraw morza dominuje jeszcze pierwiastek emocjonalny, wypływający z entuzjazmu zbiorowego całego społeczeństwa, nie zawsze oparty jednak o realne liczenie się z potrzebami, jakie wynikają z faktu uczestnictwa w eksploatacji własnego dostępu do morza. Prowadzona żywo i z pożytkiem dla sprawy, polska propaganda idei morskiej trafiała na grunt podatny, przysparzając jej wielu szczerych i oddanych przyjaciół; nie rozwiązywała wszakże ona zagadnienia specjalizacji na poszczególnych odcinkach skomplikowanej, niemniej jednak ciekawej pracy w porcie i na wybrzeżu. Konieczni bowiem są tutaj ludzie o wysokich kwalifikacjach, którzy by zastąpili obcych pośredników i specjalistów — naszej ekspansji morskiej nadali zaś charakter rodzimy. Toteż zasadniczym krokiem w kierunku usunięcia niedomagań, krokiem warunkującym niezależnienie się od obcego pośrednictwa oraz przejęcie gestii towarem przez polskiego kupca — jest przygotowanie jak największej ilości młodych ludzi, tak teoretycznie jak i praktycznie, do pracy na odcinku morskim.

Ponieważ praca na tym polu jest dla nas nową, wymaga wykorzystywania obcych doświadczeń. W tej też myśli Instytut Bałtycki w Gdyni zorganizował specjalną komórkę, tzw. *Gospodarcze Archiwum Morskie*, mające między innymi zgromadzić wśród swoich zbiorów wszelkie materiały z dziedziny gospodarki morskiej, by w specjalnie stworzonej pracowni naukowej służyć nimi pomocą studiującej te zagadnienia młodzieży. Zbiory Gospodarczego Archiwum Morskiego obejmują więc podręczniki z zakresu handlu morskiego, żeglugi, portów, obszerną kartotekę artykułów gospodarczo-morskich sporządzanych na podstawie dwustukilkudziesięciu periodyków, wydawnictwa i kartoteki statystyczne z tej dziedziny. Prócz tego Archiwum gromadzi materiały źródłowe, podstawowe dokumenty, materiały i informacje techniczno - gospodarcze, dotyczące gospodarki morskiej.

Równocześnie, by nie tylko pomóc korzystającym z tych zbiorów na miejscu, lecz zapoznać również szerszy ogół studiującej młodzieży z nowymi dziedzinami polskiej pracy na morzu, GAM prowadzi działalność naukowo-wydawniczą, znajdującą swój wyraz w serii pt.: *Prace Gospodarczego Archiwum Morskiego*.

Dotychczas ukazały się następujące opracowania: 1. Obroty towarowe niemieckich portów morskich; 2. Handel międzynarodowy państw regionu bałtyckiego, 1929—1935; 3. Towarowe usługi morskie; 4. Składniki transportu morskiego; 5. Zaopatrywanie okrętów; 6. Tramping i żegluga regularna. W przygotowaniu: 7. Maklerstwo okrętowe.

Obok tej pracy, udostępniającej studentom własne i obce zdobycze wiedzy, prowadzi GAM akcję także w innym kierunku: wskazuje na problemy morskie, dotyczące do studiów nad nimi i udziela wszelkich informacji w tym zakresie. Należy tutaj podkreślić współpracę z wyższymi uczelniami w Polsce, specjalnie akademiami handlowymi, które kierują swoich słuchaczy do GAM-u. Wyniki tej akcji widzimy w coraz liczniejszych i szczegółowszych pracach na tematy morskie. Pojawiają się tu tytuły kilkudziesięciu z nich; pozwolą one z jednej strony na pogląd, jak szeroki zakres zainteresowań istnieją wśród słuchaczy naszych wyższych uczelni, z drugiej — na ocenę ich potrzeb i kierunków gospo-

darczych na specjalistów, posiadających już teoretyczne przygotowanie do pracy w dziedzinie portowo - morskiej.

Oto wyniki studiów słuchaczy Akademii Handlowej w Poznaniu (prace z organizacji i techniki przedsiębiorstw transportowych): Przewóz produktów spożywczych do portów i przeładowanie na statki; Przewozy kombinowane kolejowo-morskie; Przewóz drzewa do portów i przeładowanie na statki; Przewóz węgla do portów i przeładowanie na statki; Współpraca kolei z żeglugą w portach morskich; Organizacja urządzeń komunikacyjnych w Gdańsku; Port gdański po wojnie; Opłaty przewozowe w transporcie morskim; Rozbudowa portu w Gdyni; Polska morska flota handlowa; Organizacja transportu emigrantów; Regularne linie okrętowe morskie; Wisłoujście, jego eksport i import; Kolejowe opłaty przewozowe do portów i od portów; Zakres działania zarządu portu; Transport morski między Polską a Anglią; Komunikacje z polskim wybrzeżem morskim; Turystyka morska; Przewóz poczty drogą morską; Dochody zarządu portowego; Urządzenia ładownicze w porcie gdyńskim; Materiały pędne statków morskich; Klasyfikacja portów morskich; Sprawy sanitarne w żegludze morskiej; Przeładowanie towarów w portach; Port le Havre; Zagadnienie ekspedytora portowego; Praca portów polskich dla państw nie posiadających wybrzeża morskiego; Robotnicy portowi; Strefy wolnocłowe w portach; Aprowizacja floty handlowej; Rybactwo morskie w Polsce; Port w Hamburgu; Praca maklera okrętowego; Administracja portów handlowych; Rozwój ruchu towarowego w porcie gdyńskim.

Akademia Handlu Zagranicznego w Lwowie: Port w Szczecinie; Technika spedycji w handlu międzynarodowym; Handel światowy korkiem; Opakowanie towarów; Rybołówstwo, handel i przemysł rybny w Polsce; Polska emigracja zamorska a nasz handel zagraniczny; Gazy skroplone w eksporcie polskim; Wełna w handlu światowym; Port antwerpijski; Aukcje owocowe w Gdyni; Ryby morskie i przemysł rybny w Polsce; Polski eksport drewna; Ubezpieczenie towarów; Technika importu do Polski; Polska w handlu ryżem; Handel polsko-palestyński; Armatorstwo i maklerstwo; Handel rybny; Ubezpieczenia kredytów eksportowych; Handel bawełną amerykańską w Polsce; Handel jută; Polsko-angielski handel towarowy; Handel śledziami w Polsce; Handel Gdyni i Gdańska; Składy i domy wolnocłowe; Światowy handel pomarańczami.

Akademia Handlowa w Krakowie: Przedsiębiorstwa budowy statków morskich; Organizacja portu w Gdyni; Połowy polskie na pełnym morzu; Przedsiębiorstwa żeglugi morskiej w Polsce; Polska flota handlowa; Wolne porty; Zaplecze portowe; Polski handel zamorski; Organizacja przedsiębiorstw żeglugi morskiej; Polska flota morska; Organizacja transportów morskich; Urządzenia portowe; Hawaria wielka; Polski handel rybami morskimi; Organizacja przewozu morskiego; Handel rybami morskimi w Polsce; Połączenie transportu kolejowego z morskim; Porty rybackie w Polsce.

Oczywiście nie wyczerpaliśmy w tym zestawieniu tematów gospodarczo-morskich, opracowanych na tych uczelniach, nie uwzględniliśmy również Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie z najliczniejszym jej dorobkiem w tej dziedzinie; chwilowo pomijamy także wydziały ekonomiczne naszych uniwersytetów.

Znaczenie tych prac, tak dla tworzącej się polskiej myśli morskiej, jak i dla życia gospodarczego, jest nieocenione. Zdolność naukowego podchodzenia do zagadnień gospodarczo-morskich, obejmowanie ich całokształtu, pozwala na intensywniejszą późniejszą działalność praktyczną, która obok pionierskiego nastawienia wymaga gruntownej znajomości obcych rynków, techniki i zwyczajów handlowych. (GAM).

AD BIBLIOGRAFICZNY

Strassburger H. *Handel zagraniczny o służbie gospodarki narodowej*. Warszawa 1939. Wyd. Biblioteka Polska. S. 153.

Autor na podstawie długoletniego doświadczenia w M. P. i U. oraz sprostżeń, dokonanych w czasie urzędowania w Gdańsku, skierowując uwagę na sprawy związane z międzynarodową wymianą, na korzyści z niej wynikające i środki, jakimi państwo winno zdążyć do osiągnięcia najlepszych rezultatów w swojej gospodarce wymiennej. Wychodząc z założenia, że początkiem i warunkiem postępu, cywilizacji i bogactwa narodów jest podział pracy, uważa za konieczne jego uzupełnienie — handel międzynarodowy. Te myśli zasadniczo rozprowadza w poszczególnych rozdziałach, traktujących o autarkii, teorii kosztów komparatywnych, roli interwencjonizmu w obronie wymiany towarowej, współpracy międzynarodowej, możliwości autarkii w Polsce i handlu zagranicznym w służbie dochodu społecznego. (GAM).

Timber Ports of the United Kingdom. A manual of reference for the use of all connected with timber transport. Wyd. Galbraith, Pembroke & Co., Ltd. London 1939. S. 88, 1 mapa. Cena 10/6 d.

Wydawnictwo to jest typowym informatorem obejmującym wszystkie porty drzewne Anglii i szczegółowo opisującym ich wielkość, głębokość, opłaty portowe, sztauerskie itp. Posiada ono niewątpliwie dużą wartość dla polskich kupców drzewnych, choćby ze względu na to, że Anglia zajmuje pierwsze miejsce w naszym eksporcie drzewa, przy czym należy się liczyć z rozwojem przewozów pod narodową flagą do portów angielskich, informator zaś ułatwi może kalkulację kosztów transportu. Układ jego jest bardzo przejrzysty, a załączony indeks alfabetyczny portów ułatwia korzystanie z niego. (GAM).

Gdynia, 15 lipca 1939 r.

Zezwala się na przedruk materiału z Komunikatów i inne dowolne użytkowanie go nawet bez podania źródła